

Forum for Natur og Friluftsliv Hordaland

Årsmelding FNF Hordaland 2019

«Året da det blåste»

Innhold

1. INNLEDNING.....	2
SAMMENDRAG.....	2
2. ORGANISERING.....	3
Tilsluttede organisasjoner.....	4
3. SAKER.....	5
Møtte en vegg av motstand.....	5
Seminar «Mer Kunnskap = bedre forvaltning?».....	6
Befaring til Midtfjellet i Friluftslivets uke 2019	7
Ikke et år uten vannkraft.....	8
Revisjoner –19 ble ikke mer spennende enn 18, men 20 derimot.....	9
Arealplansaker	9
4. UTTALELSER FRA FNF HORDALAND.....	10
5. PÅVIRKNINGSARBEID	11
Nasjonal ramme.....	11
Valget 2019	11
Klage på Hellandselva	12
6. MØTER MED ORGANISASJONENE OG ØVRIGE INTERESSETER	13
7. SEMINAR, KURS OG KONFERANSER – KOMPETANSEBYGGING	14
Interne kurs og seminar.....	14
Innlegg på eksterne arrangement.....	15
Eksterne kurs og konferanser	15
8. ØKONOMI.....	16

Bilde på forside av Hild Fjermestad Aase – «Hyttetur til Breidablik»

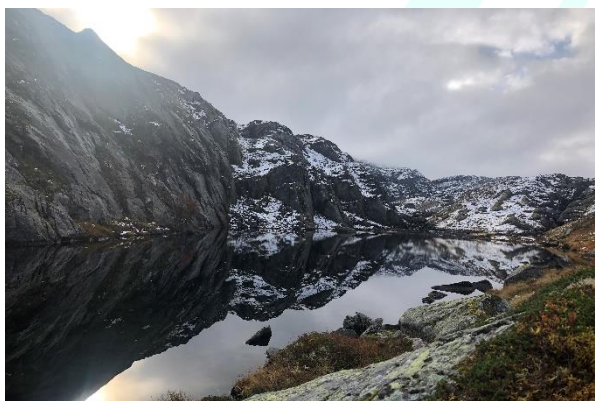
1. INNLEDNING

Forum for Natur og Friluftsliv (FNF) Hordaland er et samarbeidsforum for natur- og friluftsfamilier i fylket dannet i februar 2001. I 2017 ble forumet opprettet med eget organisasjonsnummer i Brønnøysund. Forumets formål er naturlig nok uforandret. Forumet skal styrke tilsluttede organisasjoners arbeid med å ivareta natur- og friluftslivsinteresser, bidra til økt samarbeid og gjøre organisasjonene mer synlige og delaktige på den administrative og politiske arena.

2019 ble et år preget av nasjonal ramme. Organisasjonene har jobbet mye med tema og fokus har vært på behovet for Mer Natur. Arbeidet som er gjort regionalt har vært drevet frem av en omforent forståelse av at konsekvensene av en stortilt tilrettelegging for storskala vindkraftindustri i verdifulle natur- og friluftslivsområder er for store og irreversible.

Arealendringer truer norsk natur og dermed også våre naturopplevelser om det er gjennom jakt og fiske, med kikkert eller kun som turmål i seg selv. FNF Hordaland skal bidra til at natur- og friluftslivsverdier fremmes og vi vil forsøke å følge dette opp i arbeidet med planstrategier i året som kommer og ved å fokusere ytterligere på innspill til kommunenes arealdeler.

Men for at et slikt arbeid skal bære frukter så krever det at forbedringsarbeidet Olje- og energidepartementet jobber med for konsesjonssystemet for vind, reaktiverer en sammenheng mellom PBL og Energiloven. Slik at man ikke bedriver ad hoc industribygging i intakt natur uten at det er ivarettatt og avveid i en overordnet planprosess lokalt.

«Nonstadgilet, klagebefaring OED» – FOTO: FNF Hordaland

SAMMENDRAG

Sagaen om Øystesevassdraget fikk et endelig punktum 12. mars 2019 når vassdraget formelt ble innlemmet i verneplan for vassdrag etter vedtak i Stortinget. Avgjørelsen er en milepæl i kunnskapsbasert forvaltning. Men ville milepælen blitt nådd uten den frivillige innsatsen lagt ned over tiår fra lokale- og regionale natur- og friluftslivsorganisasjoner? I saken om kraftutbygging i Øystesevassdraget ble kunnskap om de unike naturverdiene i nedre deler viktig for utfallet. Dette var beslutningsrelevant kunnskap som kom på bordet fordi frivillige organisasjoner prioriterte å bestille en uavhengig

tilleggskartlegging.

Kun derfor. I 2019 landet NVE på å ikke gi konsesjon til Folkedal II etter at FNF på ny hadde bestilt en tilleggskartlegging som hadde påvist mye større verdier enn konsesjonsprosessens krav klarte. På samme måte som at man faktisk har gått på tur selv om det ikke er forevigeget og publisert på sosiale medier så vil truede arter bli påvirket av inngrep selv om tiltakshavers konsulenter ikke finner dem. Dersom formålet med avveieringer er at vi skal vite hva vi forsaker ved å si ja til en utbygging, så må det gjøres noe med

kompetansekravene og bestilleransvaret for naturkartlegginger. Det må også gjøres noe med perspektivene når man skal vurdere konsekvensene. Allmenne goder som natur må verdsettes basert på at de vil kunne tilby økosystemtjenester i et «evighetsperspektiv».

Det er fristende å konkludere med at effektivitetsjaget har tatt oss så langt det kan. Vi må gjøre mindre og det vi gjør må gjøres mindre effektivt. Noen tanker som kom frem på insektskonferansen var at våre egne hager kan vi få ugressfrie over en kopp kaffe ved simpelthen å omdøpe ugress til blomster. I et litt større perspektiv handler tapet av naturmangfold om arealendringer og spesialrapporten til Klimapanelet viser tydelig at mye av dette handler om hva vi spiser og hvordan vi produserer den maten vi spiser. Vi må faktisk endre hva vi spiser og måten vi produserer maten vår på, ellers blir vi tvunget til å gjøre det fordi insektene som pollinerer en stor andel av avlingene våre forsvinner.

Noe av løsningen ligger i flerbruk, mindre enheter og en visshet om at vi har effektivitet å gå på. I dag hiver vi rundt en tredjedel av maten som produseres og i tillegg spiser hvert menneske i gjennomsnitt 30% flere kalorier enn det man gjorde i 1960. Nordmenn forbruker 50% mer enn vi gjorde ikke i 1960, men i år 2000. Det er flere innganger til utfordringene, men utgangen må være at vi gjør ting annerledes og at vi gjør ting mindre. Forum for natur og friluftsliv Hordaland har i 2019 vært en pådriver for at natur- og friluftslivsverdier skal bli verdsatt høyrere og ivaretatt på en bedre måte i plan og i enkeltsaker. Dette vil vi fortsette med i årene fremover.

Naturen er mangfoldig og det må også vår bruk av den være.

2. ORGANISERING

FNF nasjonalt, opprettet 1.1. 2016, har kontor i Oslo og har ansatt daglig leder med personalansvar for landets fylkeskoordinatorer. Formålet er å avlaste lokale administrasjonsbehov. Regionsreformen vil naturlig nok påvirke FNF som regionale/fylkesvise fora. I 2019 fikk vi felles fylkesmann og fra og med 1.1.2020 vil vi formelt være en region – Vestland!

Koordinatorstillingen styres av fylkestyre bestående av representanter fra forumets medlemsorganisasjoner. Styrets besetning i 2019 har vært styreleder Lars Ågren NOF Hordaland, styremedlem Alv Arne Lyse, Norges Jeger- og Fiskerforbund, styremedlem Helene Ødven, Bergen og Hordaland Turlag og styremedlem Synnøve Kvamme, Naturvernforbundet Hordaland.

Det har vært avholdt 6 styremøter i 2019, og samarbeidet i styret har som tidligere fungert svært godt. Nettsidene til FNF Hordaland har blitt brukt aktivt ilt. året til å publisere informasjon om høringsuttalelser, møter, planer og annen aktivitet i forumet. Koordinator har i 2019 fortsatt å sammenfatte aktiviteten jevnlig, men mer som kvartalsnytt enn månedsbrev. Disse kan lese her, <http://www.fnf-nett.no/13308.13305.Manedsbrev.html>

FNF Hordaland sitter i en prosjektgruppe som har jobbet med å kartlegge og spesifisere behov for en oppdatert internettplattform samt en helhetlig profiloppdatering. Lanseringen av ny logo, med nye maler og en helhetlig profilmanual ble gjort på høstsamlingen til FNF i Oslo 17. oktober 2020. I skrivende stund jobbes det med oppdatering av internettløsning.

Tilsluttede organisasjoner

FNF Hordaland består i dag av 11 tilsluttede organisasjoner som representerer mer enn 40 000 medlemmer:

- Bergen og Hordaland Turlag (DNT)
- Voss Utferdslag (DNT)
- Naturvernforbundet Hordaland
- Norges Jeger- og Fiskerforbund - Hordaland
- Bergen og Omland Friluftsråd
- Hordaland fylkeskystlag
- Norsk Botanisk Forening, Vestlandsavdelingen
- Syklistenes Landsforening, Bergen og omegn
- Norsk Ornitologisk Forening, Bergen lokallag
- Norsk Ornitologisk Forening, avd. Hordaland
- Voss kajakklubb

3. SAKER

Det er stort press på naturverdiene i fylket, som flere steder er unike både i nasjonal og internasjonal sammenheng. Forum for natur og friluftsliv ønsker å bidra blant stemmene for en mer fremtidsrettet og kunnskapsbasert arealforvaltning som også inkluderer en forståelse av at fremtidens forvaltning og samfunnsutvikling må være vesentlig forskjellig enn den vi har hatt opp til nå.

Uttalelse fra BT etter det regionale møtet i Bergen hvor statssekretær Liv Lønnum fikk innspill til forslaget NVE leverte 1. april for Nasjonal ramme for vindkraft på land.

Møtte en vegg av motstand

Vindkraft har uten tvil vært årets store tidstyv. NVE la frem sitt forslag den 1. april og frem til høringsfristen som ble utsatt til 1. oktober, etter påtrykk fra organisasjonene, så handlet mye av det offentlige ordskiftet om vindkraft. Ifølge retrievertjenesten M-Brain var det 26 290 artikler om vindkraft i 2019, dette er mer enn dobbelt så mange artikler som i 2018. I dagens informasjonsjungel er det ofte mye informasjon, men ofte uten kontekst. FNF Hordaland ønsker å bidra med kontekst og vår rolle er å bidra til en forståelse av at

ting blir ikke tatt vare på av seg selv. Dersom vi ønsker at viktige natur- og friluftslivsområder skal bevares intakte så må vi gi beskjed om det. Det tok mer enn 30 år å få vernet Øystesevassdraget og når prosesser skal effektiviseres har vi for ofte sett at det fører til at naturen taper.

Vi håper at gjennomgangen som er ventet innen konsesjonsprosessen for vindkraft vil introdusere en juridisk forankret tidlig avslag mekanisme. Denne må knyttes til et faggrunnlag og da er det naturlig å knytte det til arbeidet som er gjort i forbindelse med Nasjonal ramme. Dette var jo nettopp den oppgaven Miljødirektoratet og Riksantikvaren fikk, nemlig å ekskludere områder med verdier som er uforenelige med utbygging av vindkraft. I våre øyne vil da eksklusjonene, inkludert analyseeksklusjonene, være et fornuftig rammeverk for tidlig avslag

Seminar «Mer Kunnskap = bedre forvaltning?»

Miljøvernssjef Kjell Kvingedal Fylkesmannen Vestland

Fredag 15.3 var det fagseminar på Litteraturhuset i Bergen. Forum for Natur og Friluftsliv Hordaland ønsket å rette søkelyset på ny naturkartleggingsstandard Natur i Norge (NiN). Stortinget har bestilt mer kunnskap om naturen gjennom et økologisk kart av Norge. Naturtypekartlegging etter NiN er ryggraden i grunnkartet. Men hva er NiN, hvordan gjennomføres kartlegginger og hva kan det brukes til?

Men først hvorfor trenger vi kartet?

Seminaret ble støttet av midler fra Bergen Kommune og Hordaland Fylkeskommune.

Seminaret fikk frem viktige aspekter ved kunnskapsbasert forvaltning. Med kunnskapsrike og engasjerende innledere som Christian Steel fra Sabima, Vigdis Vandvik fra UiB, Kjell Kvingedal fra Fylkesmannen og Sylvelin Tellnes fra Miljøfaglig Utredning ble det gitt en god innledning til hva NiN er og hvordan den brukes og hvilke forbedringspunkter brukerne ser. Andre viktige aspekt som ble luftet var at kunnskapen må «syntetiseres». Vandvik understreket at det er samlet kunnskap som må løftes. Slik at befolkning generelt og politikere og forvaltning spesielt kan benytte seg av et best mulig grunnlag for sine avveininger.

Flerfunksjonalitet ble også løftet frem som essensielt i arealforvaltningen og nødvendig hvis vi skal kunne ha plass til natur også i fremtiden. Et areal kan ikke avsettes kun et formål. Flerbruk er også viktig i forbindelse med måloppnåelse. Dersom vi jobber for å oppnå de riktige målene vil vi kunne treffe flere andre viktige mål som en bieffekt av alt henger sammen.

Kanskje det viktigste jeg satt igjen med etter denne dagen var at helhetlig forvaltning som reduserer arealendringer og restaurerer natur krever vilje i tillegg til kunnskap. Den viljen er det mulig vi må hjelpe politikerne med å lokalisere.

Vi var så heldig å få med oss Miljøfaglig Utredning ut i felt den 16.03. på en befaring i tilknytning til seminaret. Dette var et område ved Vindenes på Sotra hvor MFU hadde kartlagt etter NiN året før.

Befaring til Midtfjellet i Friluftslivets uke 2019

Friluftslivets uke

Mandag 19.08.2019 arrangerte FNF Hordaland befaring til Midtfjellet Vindkraftanlegg for kommune- og fylkespolitikere. Befaringen ble gjennomført med midler fra Friluftslivets uke. Midtfjellet AS var gjestfrie verter selv om arrangør og vertskap hadde ulikt syn på hvor stort bidrag landbasert vindkraft bør ha i det norske kraftsystemet. For fornybart er fremtiden. Men areal er en ikke-fornybar og begrenset ressurs. Avveiningene som må tas er krevende, men nødvendige. FNF Hordaland fremholder at innføring av effektive klimatiltak ikke kan vente, men det må være riktig medisin. Vi taper naturmangfold i et rekordstort tempo, drevet frem av tap av habitat og fragmentering. Da kan ikke fornybar arealkrevende kraftindustri som plasseres i intakte naturområder være en vesentlig del av løsningen

Det ble en opplevelsesrik dag på Midtfjellet, hvor vi først ble vist rundt på anlegget og hvor vi også kunne se planområdet for Grønafjellet, et konsesjonsmeldt vindkraftanlegg sør for Midtfjellet. Etter et besøk på trafostasjonen og inne i en vindturbin, bar det tilbake til lunsj og innlegg fra organisasjonene.

Jan Rabben holdt et glødende innlegg om Grønafjellet og de spesielle naturverdiene man finner her fra planter til fugl, ledsaget av fantastiske bilder. Nicolas Rodriguez fra Bergen og Hordaland turlag minte politikerne på alle de aspektene og områdene forslaget til nasjonal ramme glemte, generelt, men også spesielt i de to områdene som er foreslått i Hordaland. De største utfordringene knyttet til rammen er kunnskapsmangelen rapporten avdekker om helt sentrale tema som påvirkes av vindkraft på land, og manglende reell medvirkning regionalt og lokalt. Informasjon er ikke det samme som medvirkning.

Synnøve Kvamme malte det store bildet - Mennesket tar for stor plass! Spesialrapporten om klimaendringer og landareal fra FNs klimapanel viser til at mer enn 70% av jordas isfrie landareal er vesentlig påvirket av mennesket. Mye av det som er igjen er ørken. Alv Arne Lyse fra Norges Jeger og Fiskerforbund presenterte forbundets vedtatte energipolitiske plattform den er et tydelig standpunkt for natur. NJFF mener at det ikke bør åpnes for flere vindkraftverk på land i norsk natur.

Rådet fra organisasjonene var krystallklart - fylkes- og kommunepolitikerne må sikre at Olje- og Energidepartementet mottar beskjeden fra vest klart og tydelig:

"Det finnes ikke mest egnede områder i Hordaland for storskala vindkraft på land"

[Link til kort snutt på Vestlandsrevyen 19.08.2019](#)

[Link til artikkel med presentasjonene](#)

Politikere og representanter for natur- og friluftslivsorganisasjonene samlet på Midtfjellet, med daglig leder i Midtfjellet AS Erik Mortensen i front.

Ikke et år uten vannkraft

Selv om skredet av småkraftsaker avtar jo nærmere 2021 man kommer er det fremdeles fyr i teltet. I 2019 var det flere eldre saker som var under klagebehandling, men også en ny søknad om Svoldal kraftverk, også

dette i Kvinnherad kommune. En kommune hvor NVE i bakgrunn for vedtak på Onarheim kraftverk i Hellandselva påpekte at en meget stor andel av kommunens potensial allerede er utbygd. Utbygging av videre vannkraft i Hordaland blir vanskelig å forene med en logisk metodikk for samlet last vurderinger. Samlet last vurderinger kan ikke være utbygd eller verneplan. Forumet håper vestland vil følge opp vedtaket fra Fylkestinget i Hordaland i juni 2019, fylkestinget var tydelig på at som regional aktør skulle få på plass en metode for å vurdere samlet belastning. Spennende og nødvendig.

Revisjoner –19 ble ikke mer spennende enn 18, men 20 derimot

I Hordaland er det 32 vannkraftkonsesjoner som innen 2022 kan tas opp for revisjon (dvs. konsesjoner som er eldre enn 50 år). Flere av de større vannkraftutbyggingene i fylket ble gjennomført i en tid da man hadde lite fokus på miljøhensyn i utbyggingene og vilkår som ble satt. Tillatelser er gitt bl.a. uten krav til minstevannføring, og i mange vassdrag har eldre utbygginger hatt stor negativ påvirkning for livet i og ved elven.

I 2019 ventet vi på revisjonsdokumentet fra Statkraft om Eidfjord Nord reguleringen, men dette er blitt forsinket. På tampen av året ble det åpnet revisjonssaker for Modalsvassdraget, Eksingedalsvassdraget og Teigdalsvassdraget for å få en helhetlig gjennomgang av vilkårene til Evanger kraftverk. Alt tyder på at 2020 blir mer innholdsrik og kanskje får Departementet for olje og energi fart på arbeidet og får på plass standard naturforvaltningsvilkår i alle konsesjoner.

I 2020 vil forumet være tydelig på at vi vil være med i referansegruppen hos ny vannregion, vi har også tatt initiativet til et felles seminar 17. mars hvor vannforvaltning er tema. I 2019 hadde forumet noen generelle innspill til hovedutfordringene i arbeidet med vannforvaltningsplaner og i 2020 vil oppdaterte planer for planperiode 2 komme på høring til høsten. Her blir det viktig å komme med gode innspill og koordinere både på tvers i FNF generelt, men også spesifikt opp mot vannforekomster og tiltak og miljømål i regionen og vannområdene gjennom et tett samarbeid med de tilsluttede organisasjonene.

Arealplansaker

Vi skal jobbe tettere opp mot arealplaner i årene som kommer og det fremgår som en viktig målsetning i årsplanen for 2020. Norge har desentralisert forvaltning og veien mot en forvaltning som bedre ivaretar natur- og friluftslivsverdier går gjennom kommuneplanene i de 43 kommunene som Vestland fra 1. januar 2020 vil bestå av. Det er selvsagt ikke bare arealplaner som er viktige, kommunedelplaner og andre temaplaner er også viktige og forumet vil prøve å spille inne viktige moment til alle kommunene i forbindelse med arbeidet med kommunal planstrategi og ellers opp mot de kommunene som vil jobbe med kommuneplanens arealdel til neste år.

4. UTTALELSER FRA FNF HORDALAND

I 2019 har vi levert fellesuttalelser i følgende saker (linker går til FNF Hordalands nettside)

(21.12.2019) Innspill til kommuneplanens arealdel Voss

[Innspel til kommuneplan for Voss herad](#)

(11.11.2019) Innspill til besøksstrategi Nærøyfjorden

[Hvordan sikre verneverdiene når veksten går til himmels?](#)

(07.11.2019) Innspill til utvidelse av planområde Kokstaddalen - Posten

[Innsjøer, vassdrag og våtmark skal bevares av hensyn til naturmangfold, overvannshåndtering, klimatilpasning og folkehelse.](#)

(11.10.2019) Innspill til Svoldal kraftverk NVE saksnummer 201902062

[Samlet last vurderinger må gjennomføres](#)

(07.10.2019) Innspill til Skogplan for Bergen Kommune 2019 - 2029

[Det er flerbrukets verdier som må optimaliseres](#)

(01.10.2019) Fortsatt ingen mest egnede områder for vindkraftindustri i Hordaland

[Innspill til NVEs forslag til nasjonal ramme for vindkraft på land](#)

(01.09.2019) Innspill til Kvinnherad kommune Maurangervassdraget

[Innspill til revisjonskrav](#)

(03.08.2019) Detaljregulering Liland Nord

[Matjorden må få ligge, det er lettere å flytte biler..](#)

(31.07.2019) Områdeplan Lonena, Knarvik - Lindås kommune

[Nærområder med unike kvaliteter for fugl og folk må ivaretas](#)

(29.07.2019) Innspill planprogram kommunedelplan E16/E39 Arna/Vågsbotten/Klauvanseest

[Overordnet planlegging må legge rammer - vi kan ikke tillate at vi planlegger oss inn i en ny flyttesjau for matjord](#)

(05.07.2019) Innspill til kommune- og fylkespolitikere valg 2019

[Det er i distriktene det skjer - du som lokalpolitiker har en svært viktig rolle!](#)

(01.07.2019) Innspill rullering av Regional plan Hardangervidda

[Avgjørelsen om Kommunedelplan Sysendalen må føre til andre utvidelser av nasjonalt villreinområder](#)

(30.06.2019) Innspill hovedutfordringer i vassregion Hordaland

[Få fart på vilkårsrevisjonene og sett rammer for reelle § 12 vurderinger](#)

(21.06.2019) Innspill Gjelet kraftverk, Jondal kommune

[Avklaringen vedrørende samlet belastning er allerede gjort](#)

(14.06.2019) Innspill til avgrenset høring på Kvam herads kommuneplan

[Innspill på akvakultur, samlet belastning, nye nasjonale forventninger og bestemmelser](#)

(05.06.2019) Brev til kommunene - Innspill til kommunenes behandling av forslaget til Nasjonal ramme for vindkraft på land

[Kjære kommuner, det er dere som må sikre medvirkning](#)

(01.04.2019) Pressemelding FNF Hordaland i forbindelse med fremleggelsen av Nasjonal ramme for vindkraft på land

[Det finnes ikke mest egnede områder for storskala vindkraft på land i Hordaland](#)

(19.02.2019) - Innspill til Områderegeruleringsplan Nyborg Næringsområde (planID 62360000) [Transformer næringsområdet, ikke Forvatnet!](#)

(31.01.2019) - Forum for natur og friluftsliv støtter Kvinnherad Turlags klage på konsesjonsvedtaket i Hellandselva - Onarheim kraftverk

[Klage Onarheim kraftverk NVE saksnummer 201406675](#)

5. PÅVIRKNINGSARBEID

Nasjonal ramme

Organisasjonene i forumet har vært svært aktive i arbeidet med å fremme verdiene knyttet til de to utpekte områdene i Hordaland, men også mer generelt når det gjelder de problematiske sidene ved Nasjonal ramme og ved å påpeke det manglende og ufullstendige kunnskapsgrunnlaget for en del av konsesjonene som allerede er gitt.

I friluftslivets uke gjennomførte vi befaring til Midtfjellet som et viktig ledd i å presentere organisasjonenes bekymringer for lokaliseringene av mest egnete industriområder i fylket vårt spesielt, men også nasjonalt. Det er egentlig så enkelt at dersom man vil redusere klimagassutslipp så er det mest effektivt å faktisk redusere klimagassutslipp OG dersom man ønsker å ivareta større, sammenhengende naturområder både for naturmangfold og friluftsliv så rimer det dårlig med å peke på slike områder som mest egnet for industri. Selv om industrien det foreslås å legge til rette for produserer fornybar kraft. Miljøindikator 1.1.8 Utvikling i areal av inngrepsfri naturområder har status dårlig og en utvikling som er negativ. Da er ikke løsningen å bygge ned enda mer natur.

Valget 2019

Forumet sendte ut en informasjonsbrosjyre hvor vi la vekt på hvor viktig lokalpolitikere er i naturforvaltningen i Norge. Plan- og bygningsloven gir en desentralisert arealforvaltning av landet. Det er arealendringer som er den største driveren av tap i naturmangfold i Norge. Dermed er det meget viktig at lokalpolitikere får en balansert fremstilling av verdiene som er i spill når ulike interesser skal avveies i plan eller konkret i enkeltsaker. Forum for natur og friluftsliv Hordaland sin misjon er å være en av stemmene som fremmer de allmenne verdiene, de som strekker seg inn i et tilnærmet evighetsperspektiv og som ofte faller igjennom dersom valgperioder og kortsiktige sysselsettingstall blir avgjørende.

Fortsetter vi på den retningen vi har nå risikerer vi å oppleve flere avgjørelser som den i saken om kommunedelplan for Sysendalen hvor kommunal og moderniseringsdepartementet ofret deler av nasjonalt villreinområde for enda et alpinanlegg med en tilhørende alpinlandsby og et meget begrenset antall helårsarbeidsplasser. Det er mye som er jus, en del er forvaltningspraksis, men veldig mye er politikk.

Utsikt fra (litt frempå) Bremstølen – FOTO: FNF Hordaland

Klage på Hellandselva

Kvinnherad Turlag påklaget NVEs konsesjon til Onarheim vannkraftverk i Hellandselva i Kvinnherad. Forum for natur og friluftsliv Hordaland og Bergen og Hordaland Turlag var blant flere som støttet klagen.

19. juni reiste koordinator sammen med representanter fra Kvinnherad turlag og Bergen og Hordaland Turlag til Oslo for å fremme natur- og ikke minst friluftslivsinteressene som er på spill i denne saken. Sentrale representanter fra Naturvernforbundet og SRN deltok også. Saken ligger fremdeles til behandling hos Departementet etter klagebefaringen 24. september.

Foto: Nicolas Rodriguez | Ørjan Sælensminde FNF koordinator presenterer kort til representanter fra OED hvorfor en utbygging av Hellandselva i Kvinnherad er en dårlig ide.

6. MØTER MED ORGANISASJONENE OG ØVRIGE INTERESSETER

Møter med organisasjonene

Koordinator deltar fast på møter med frivillige i naturmangfoldgruppen til Naturvernforbundet Hordaland, og i "DNT Vest" som er et samarbeidsforum mellom turistforeningene på Vestlandet. Oppfølging av arbeid knyttet til NVEs arbeid med nasjonal ramme har vært tema for møtene i DNT vest i 2019.

Møter med myndighetene

Vi har iht. årsplanen videreført praksis med årlige dialogmøte med miljøvernavdelingen til Fylkesmannen i Hordaland, grunnet hektisk aktivitet og behov for å samkjøre og sikre deltagelse fra FNF Sogn & Fjordane også ble årets møte skjøvet til 15. januar 2020. Her skal representanter fra BHT, NJFF, NOF og NVH delta, i tillegg til FNF koordinator fra begge fylker.

Øvrige møter

FNF koordinator har deltatt i regionalt kraftsystemmøte **6. september** i regi av BKK.

Koordinator har deltatt på nasjonal samling for FNF-koordinatorer i mars og oktober. **1. mars:** Møte i rådgivende utvalg Folgefonna Nasjonalpark, Status og vegen videre. **17. juni** samling/ferskingkurs i regi av turlaget med KIRU, Utval for kultur, idrett og regional utvikling i Flåm. Vi har også flere interne møter om blant annet om akvakultur og det er bestemt at det skal dannes et akvakulturutvalg med utgangspunkt i naturmangfoldgruppen til Naturvernforbundet med representanter fra ulike lokallag.

Råd/Utvalg hvor FNF er representert

Rådgivende Utvalg Folgefonna Nasjonalpark	Representert ved koordinator
Regionalt Kraftsystemutvalg	Representert ved Koordinator
Bergen Kommunes Frivillighetsutvalg	Representert ved Styreleder Lars Agren
Bergen Vassdragsråd	Representert ved koordinator

Befaringer

- 14. mai:** Befaring Lonena Knarvik, Lindås kommune i forbindelse med uttale til plan
- 2. august:** Befaring på Liland, Bergen kommune i forbindelse med uttale til plan
- 24. september:** Klagebefaring OED, Onarheim kraftverk i Hellandselva, Kvinnherad kommune.
- 2. Oktober:** Klagebefaring OED, Fjellfossen Vaksdal kommune.
- 3. Oktober:** Klagebefaring OED, Nonstadgilet, Vaksdal kommune.
- 7. november:** Mulighetsbefaring på Kvamsøy

Kvamsøy 7. november – Dronefoto Synnøve Kvamme

7. SEMINAR, KURS OG KONFERANSER – KOMPETANSEBYGGING

Interne kurs og seminar

I 2019 var det fokus på seminaret «Mer kunnskap = Bedre forvaltning?» som ble gjennomført 15. og 16. mars. I tillegg gjennomførte forumet i samarbeid med fylkeskommunen et kveldskurs i hvordan søke spillemidler til friluftslivet 4. september.

Det ble i 2019 dekket deltakeravgift for frivillige til Insekts konferansen i Bergen. Også i 2020 vil lokale og regionale arrangement bli prioritert.

Koordinator har i 2019 deltatt på internopplæring med drone. Slik at vi fremover kan filme deler av befaringer vi har i interessante områder hvor vi enten ikke kommer til eller hvor vi enklere kan vise en helhet ved å presentere natur- og friluftslivsverdiene i et område på en slik måte. Vi har også hatt interne

kurs i FNF sentralt: innføringskurs i nytt regnskapsføringsprogram, innføringskurs i nytt intranett på Sharepoint inkludert nytt arkiv, og kurs i bruk av outlook som arbeidsverktøy for en mer effektiv hverdag.

Fra fredagsstreik for klima utenfor Stortinget 22. mars FOTO: FNF Hordaland

Innlegg på eksterne arrangement

Koordinator har i 2019 presentert forumets primærargument for natur i kontekst av nasjonal ramme som med de forutsetningene som lå til grunn for arbeidet alltid ville peke på intakte og ofte verdifulle natur- og friluftslivsområder som mest egnet for vindkraftindustri, i følgende fora:

- Rådgivende utvalg/Nasjonalparkstyre Folgefonna Nasjonalpark,
- Ungdommens Fylkesutval,
- Modalen kommunestyre,
- Hordaland Fylkesutval,
- regionalt innspillsmøte i Bergen arrangert av OED
- årsmøte til Naturvernlaget på Voss.

FNF Koordinator har også være møteleder ved politisk arrangement på Hardangerfjordseminaret og på folkemøte på Sandøy i forbindelse med vindkraft i nordfylket. FNF koordinator holdt også et innlegg om naturbasert reiseliv og viktigheten av intakt natur på Naturvernforbundets Vassdragsrådsseminar i Bergen i februar.

Eksterne kurs og konferanser

Koordinator har deltatt på følgende eksterne kurs og konferanser i 2019:

10. januar **Industriaksjon**, i Bergen

6. februar	Bærekraftskonferansen – Må vi ofre natur, biologisk mangfold og ta risiko for å få kontroll på klimagassutslippene?, i Bergen
15.- 16. februar	Vassdragsrådsseminar NNV om vilkårsrevisjoner, i Bergen
21. februar	50 år med LFI – et jubileumsseminar, i Bergen
3.-4. juni	NVEs Vindkraftseminar, i Drammen
27. – 28. august	Tillitsvalgt kurs, i Oslo
20. september	Nasjonal Konferanse om insekter, i Bergen
21. – 22. oktober	SDG 14 – Life Below Water: Conservation and Sustainable use of the Ocean, i Bergen
23.-24. oktober	Plankonferansen «Berekraft på agendaen – kva og korleis i kommunane?», i Bergen
6. november	Friluftslivssamling Miljødirektoratet, i Trondheim
23. november	Plannettverksmøte Fylkeskommunen «Er naturbasert klimatilpassing ein del av løysinga på Vestlandet», i Bergen
26. november	Lansering av årets utgave <2°C – Klimastiftelsen, i Bergen
29. november	Byutviklingskonferansen 2019 – Gjennomføring, i Bergen
10. desember	Fagmøte Villaks og Sjøaure 2019, i Bergen

Bilde fra ryddeaksjon på Fedje 18. september sammen med SNO, Rune Gassoe og folkehøgskolen på Lindås.

8. ØKONOMI

Godkjent årsregnskap for 2019 ettersendes til aktuelle mottakere. Økonomien til FNF Hordaland har i 2019 vært stabil. Driftsmidler og handlingsrom er avhengig av at man får gjennomslag for søknader. I 2019 har

forumet fått innvilget tilskudd hos Bergen kommune i tillegg til tilskudd fra fylkeskommunen. Begrensete tilskudd begrenser først og fremst aktivitet knyttet til befaring, møter, seminarer for koordinator og frivillige. Det begrenser forumets muligheter, men ikke eksistensen, som er knyttet til statlig finansiering gjennom Miljødirektoratet.

Endring i finansieringsmodellen til FNF nasjonalt har medført en reduksjon i tildeling av midler til fylkene, slik at vi fylkesvis er avhengig av å skaffe mer penger regionalt. Dette vil være utfordrende også i 2020. Det er positivt at Forumet har fått en økning i driftsstøtte fra fylket i de tre siste årene. Når forumet skal søke driftsstøtte før 1.4.2020 vil søknaden koordineres med FNF Sogn & Fjordane slik at det sendes som en felles søknad, basert på individuelle søknader godkjent fra de to styrene. I tråd med vedtak i nasjonalt styre vil vi regionalt styrke samarbeidet fremover og hente ut synergier der vi kan med sikte på et felles forum i Vestland innen 2023.

Det blir en viktig jobb for fylkesstyre fremover å jobbe for økning av regionale midler og sikring av den økonomiske plattformen for forumet.

Avslutningsvis vil jeg takke samarbeidspartnere for et godt samarbeid i 2019 og med ønsker om å videreutvikle og forbedre dette i 2020.

Arbeidet og aktiviteten i forumet var i 2019 muliggjort gjennom støtte fra:

BERGEN
KOMMUNE

04.03.2020, Godkjent i tråd med interne retningslinjer uten signaturer

Ørjan Sælensminde
Fylkeskoordinator
FNF Hordaland

Synnøve Kvamme
Styremedlem, Daglig leder
Naturvernforbundet Hordaland

Alv Arne Lyse
Styremedlem,
Fylkessekretær NJFF Hordaland

Helene Ødven
Styremedlem, Daglig leder
Bergen og Hordaland Turlag

Lars Ågren
Styreleder,
Leder NOF Hordaland Fylkeslag

Hele opplegget går ut på å få mer i påsan. Kjøpe mer, bruke, kaste, fortære og fortære. Er det noen mening i dette? Da det var tomt i brødboksen var det
mening.

Men er det noen mening når du faen ikke får igjen lokket på brødboksen engang?

Thorbjørn Berntsen 15.10.2019 ([link til sak](#))